

50 ÅR SIDEN D-DAGEN:

HISTORISK BEGIVENHET: Den 6. juni er det 50 år siden de første amerikanske soldatene vasset i land i Normandie. I dag betraktes begivenheten med blandede følelser i ulike land. (Foto: NTB-Arkiv)

Begynnelsen til slutten for Hitler

I grålysningen den 6. juni 1944 vasset de første allierte soldatene i land på strendene i Normandie. D-dagen var kommet, og invasjonen av det europeiske fastland var i gang. Det innebar begynnelsen på slutten for Hitler og hans nazi-tyske Tredje rike.

AV
TROND BØRREHAUG HANSEN, NTB

Til sommeren er det 50 år siden denne historiske begivenheten, og franske myndigheter forbereder seg på storinnrykk. I flere måneder har det knapt vært et hotellrom å oppdrive mellom Kanal-kysten og Paris. Listen over prominente gjester er lang og imponerende.

Det franske vertskapet var så imponert over listen av VIP-gjester at de holdt på å trække alvorlig i salaten. En gruppe britiske og canadiske krigsveteraner ble truet med utkastelse fra sine forlengst bestilte og betalte hotellrom for å gi plass for politikere og amerikanske fjernsynsfolk. Først da veteranene gikk til media med saken tok franskmennene til vet-tet.

Uten Kohl

Frankrikes president Francois Mitterrand skal være vert for blant andre kong Harald, USAs president Bill Clinton, Storbritannias dronning Elizabeth og Polens statsjef Lech Walesa. Tysklands statsminister Helmut Kohl er derimot ikke innbudd.

Foran 40-årsmarkeringen i 1984 inviterte Kohl nærmest seg selv i all offentlighet til

Normandie. Han påpekte at han var den første vesttyske statsjef som ikke hadde vært voksen og ansvarlig under annen verdenskrig. Men Kohl møtte en kald skulder fra de gamle vestallierte.

Foran årets markering sendte Kohl et mer diskret signal om at han ønsket å være til stede. Også denne gangen fikk han nei. Dette utløste misfornøyd mumling i Bonn, og en storstilt fellesparade for å markere tilbaketrekkningen av de allierte okkupasjonsstyrker fra Berlin ble avlyst av tyskerne. Men som plaster på såret ble Kohl invitert til London i mai 1995 for å markere at det da er 50 år siden slutten på annen verdenskrig.

Veteraner

Mange av veteranene fra D-dagen som deltok under 40-årsfeiringen i 1984 er i mellomtiden falt fra. Opplegget for 50-årsdagen er derfor innrettet mot nyere generasjoner, de som kjenner invasjonen først og fremst fra historiebøkene. Kommende juni får de rikelig anledning til å lære mer.

De aller første allierte soldatene kom ikke sjøveien, men landet i Normandie i fallskjerm natten før D-dagen. Til sommeren kan man fly over landingsstedene i ett av transportflyene

fra dengang, en DC3. De modigste kan selv hoppe ut i fallskjerm over de samme landingsstedene.

De som ønsker å oppleve det første synet av den tungt befestede kysten slik soldatene i landgangsfartøyer gjorde det, kan ta båtturer i de tidlige morgentimer fra den lille havnebyen Grandchamp-Maisy. Jean-Marie Viquelin tilbyr ekspedisjoner som varer fra en time opp til seks timer.

Jeep-utleie

Et annet firma har samlet sammen og restaurert jepper fra krigens dager, og tilbyr å leie dem ut til turister fra 300 til 750 franc (375 til 940) kroner per dag. For at ingen skal føle seg støtt, er de olivengrønne jeppene ikke utstyrt med nasjonalitetsmerker av noe slag.

I forbindelse med 50-årsmarkeringen tilbys det også sideattraksjoner av alle mulige og umulige slag. Deltakerne kan få prøvesmake champagne i franske vinkjellere, ta en svipp-tur gjennom den flunkende nye Kanal-tunnelen til England og endog besøke Karl Marx' fødested i Trier i Tyskland.

Men det ubestridte høydepunkt for markeringen blir en seremoni på en av invasjonstrendene, Omaha Beach, der statsjefer fra åtte land som sendte soldater til Normandie vil være til stede. Her skal alle de som mistet livet i første fase av frigjøringen av Europa minnes. Blant deltakerne er også en stor gruppe norske krigsveteraner, og det norske forsvaret blir solid representert.

Ledige lengre enn antatt

Oslo (NTB): Arbeidsledige går ledige mye lengre enn statistikkene hittil har vist. Bare halvparten av de 33.000 som ble ledige i oktober 1990 klarte å få seg ny jobb i løpet av 14 måneder, viser en undersøkelse av alle som ble meldt ledige i denne måneden. Undersøkelsen viser også at folk som tidligere har vært arbeidsledige er mest utsatt for å miste jobben påny.

Narkotika fra Nigeria

Washington (NTB-AFP): Nigeria er blitt et hovedland for smugling av asiatisk heroin og latinamerikansk kokain til de lukrative markedene i Europa og USA, heter det i en offisiell rapport fra amerikanske myndigheter. Mellom 35 og 40 prosent av alle heroin på det amerikanske markedet blir brakt inn av nigerianere.

Ifølge rapporten er den nigerianske narkotikavirksomheten svært godt organisert og drives trolig med støtte fra myndighetspersoner.

Ørken dynket i whiskey og øl

Abu Dhabi (NTB-AFP): Ørkenen ble dynket med alkohol da myndighetene i De forente arabiske emirater brukte bulldosere til å knuse tusenvis av flasker med whiskey og øl mandag kveld. Bulldoserne knuste rundt 12.800 whiskey-flasker og 9.000 bokser øl dypt inne i ørkenen mandag kveld.

Alkoholene stammer fra ulike beslag politiet har gjort i privatbiler, butikker og biler de siste ni månedene i De forente arabiske emirater. Alkohol ble forbudt ved lov for åtte år siden.

Hasj på dypt vann

København (NTB-RB): Dykkere lette tirsdag morgen fortsatt etter store mengder hasj som smuglere i all hast dumpet i Helsingørsk Bugt på Sydvestfyn i Danmark søndag.

Samtidig gikk politiet gikk igang med å avbøre de 14 personene som ble fengslet i den største hasj-smuglersaken i Danmark noensinne. Opptil 12,5 tonn hasj ble forsøkt smuglet inn i landet. Foreløpig har politiet fisket opp 1,5 tonn hasj av sjøen etter at smuglerne kastet lasten overbord da de ble overrasket av den store politiaksjonen søndag morgen.

Hasjlasten — til en verdi av rundt 500 millioner kroner — kom fra Marokko.

Fem forhåndslagre

Bodø (NTB-Erik Veigård): I Forsvaret er man svært fornøyd med at fem av de ni amerikanske forhåndslagrene i Norge blir opprettholdt. Fire lagre i Sør-Norge forsvinner, men øverstkommanderende for Sør-Norge er likevel også tilfreds.

Nord-Norge får beholde de fire forhåndslagrene i Bodø, på Bardufoss, Evenes og på Andøya. I Sør-Norge forsvinner de amerikanske forhåndslagrene ved Gardermoen, Flesland, Ørlandet og Rygge.